

VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET ONROERENDERFGOEDDECREET VAN 12 JULI 2013, WAT BETREFT DE UITVOERING VAN DE VISIENOTA LOKAAL ERFGOEDBELEID EN DE TOEKENNING VAN BEBOETINGSBEVOEGDHEID AAN DE GEWESTELIJKE BEBOETINGSENTITEIT

Samenvatting

In de visienota lokaal onroerenderfgoedbeleid zet de Vlaamse regering de krijtlijnen uit voor een versterkte samenwerking tussen het Vlaamse en het lokale beleidsniveau op het vlak van onroerend erfgoed, en een grotere betrokkenheid van die laatste.

Dit wijzigingsdecreet geeft op decretaal vlak uitvoering aan deze visienota. De wijzigingsbepalingen focussen op de volgende beleidsmaatregelen en -doelstellingen:

1. De oprichting van bijkomende erkende onroerenderfgoedgemeenten aantrekkelijker maken door een rechtsgrond te bieden voor een structurele subsidie.
2. De verdere uitbouw van een lokaal onroerenderfgoedbeleid stimuleren door:
 - a. een duidelijker taakverdeling tussen het lokale en het Vlaamse bestuursniveau, bijvoorbeeld via de creatie van een inventaris van het landschappelijk erfgoed;
 - b. erkende onroerenderfgoedgemeenten de bevoegdheid te geven om de inventaris bouwkundig erfgoed en de nieuwe inventaris landschappelijk erfgoed vast te stellen, en bepaalde handelingen aan vastgestelde inventarisitems toelatingsplichtig te maken;
 - c. de meldingsplicht bij beschermde stads- en dorpsgezichten decretaal te verankeren en het niet-naleven ervan strafbaar te stellen;
 - d. de huidige restricties voor erkende onroerenderfgoedgemeenten om op hun grondgebied percelen of gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt vrij te stellen van archeologisch onderzoek weg te werken.
3. Het optimaliseren van de rechtsgevolgen van vastgesteld geïnventariseerd erfgoed en het duidelijker omschrijven van de motiveringsplicht voor vergunningverleners in het geval van sloop en kap van vastgestelde items op de inventarissen voor het bouwkundig of landschappelijk erfgoed en op de landschapsatlas.
4. Een rechtsgrond creëren voor een nieuwe premie voor de buitensporige directe kost van verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek van menselijke inhumatieresten.
5. Een meer gestroomlijnd handhavingsluik, binnen de afgesproken taakverdeling tussen de twee bestuursniveaus.
6. De onroerenderfgoedregelgeving 'futureproof' en rechtszeker maken, en waar mogelijk regeldruk verminderen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit wijzigingsdecreet sluit aan bij de eerste strategische doelstelling van de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2019-2024 ('Iedereen koestert het onroerend erfgoed als een evident en integraal deel van onze leefomgeving, cultuur, identiteit en natie') en bij de tweede bijhorende operationele doelstelling: 'de zorg voor het onroerend erfgoed is het resultaat van actieve samenwerking'.

Onder de hoofding 'we moedigen elke gemeente aan om een lokaal onroerenderfgoedbeleid te voeren' stelt de beleidsnota:

"We moedigen lokale overheden aan om een eigen erfgoedbeleid te voeren. Lokale besturen die het engagement op nemen worden ondersteund door het agentschap.

Lokale besturen zijn sleutelspelers in het erfgoedbeleid: ze kunnen richting geven aan het oplossen van erfgoedvraagstukken. We stimuleren lokale besturen om een gedragen onroerenderfgoedbeleid te voeren. De Vlaamse overheid stelt hierbij haar kennis en expertise beschikbaar. De intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten zijn een complementaire partner. We zetten samen in op het beschikbare instrumentarium, waaronder erfgoedinventarissen, onroerenderfgoedrichtplannen en beheersplannen. Ik volg daarbij ook het proces van de regiovorming, onder aansturing van mijn collega-voor binnenlands bestuur op de voet. Zodra die regio's vorm krijgen, zal ik het initiatief nemen om de regionale afbakeningen en de vormen van intergemeentelijke samenwerking daarop af te stemmen.

Lokale besturen zullen actiever betrokken worden bij het beschermen van ons onroerend erfgoed. Zij spelen tevens een belangrijke rol bij het evalueren van ons erfgoedbestand. Daarnaast moet bij beschermings- of restauratiebeslissingen ook rekening gehouden worden met het belang dat zij hechten aan het erfgoed in het kader van geïntegreerde projecten of hun uitgewerkte visie op onroerend erfgoed.

Verschillende steden en gemeenten voeren vandaag al een voorbeeldig onroerenderfgoedbeleid. Een erkenning als onroerenderfgoedgemeente zou de bekroning moeten vormen van deze voorbeeldrol. Toch is de drempel voor veel steden en gemeenten nog te hoog. Het label 'erkende erfgoedgemeente' moet uitgroeien tot symbool van lokale erfgoedexpertise, maar ook van de autonomie die de Vlaamse overheid aan lokale besturen biedt. Daarom is het belangrijk dat de gemeenten die nu al klaar zijn voor een erkenning, daadwerkelijk een erkenning aanvragen. We denken daarbij met name aan de Vlaamse centrumsteden. We moedigen die gemeenten aan om dat te doen en begeleiden hen, zodat we bij de volgende erkenningsrondes in 2020 en vooral 2023 een wezenlijke aangroei van het aantal aanvragen kunnen noteren.

Het agentschap Onroerend Erfgoed en de erkende onroerenderfgoedgemeenten leggen samen een groenboek voor aan de Vlaamse Regering, met de krijtlijnen van een partnerschap, uitgaande van een volwaardige taakverdeling. De bouwstenen van deze taakverdeling zijn: het geografisch inventariseren, het beheer van het beschermd en niet-beschermd erfgoed op het lokale grondgebied, de adviezen, toelatingen, financiële ondersteuning en handhaving. We stimulerende lokale besturen, en in het bijzonder de erkende erfgoedgemeenten, in de uitbouw van een lokaal handhavingsbeleid. We bieden op vraag nieuwe opleidingen aan voor lokale verbalisanten. Erkende gemeenten moeten in principe volwaardig bevoegd kunnen worden voor al deze taken, waarbij de Vlaamse overheid zich als ondersteunend expertisecentrum

profileert. De financiële consequenties van deze samenwerking en in het bijzonder het daartoe vereiste instrumentarium (bv. het opzetten van een systeem voor digitale informatie-uitwisseling ...) zijn daarbij een bijzonder aandachtspunt.

De mogelijkheden en bijhorende randvoorwaarden voor een lokaal onroerendergoedbeleid krijgen een volwaardige doorvertaling in de Vlaamse regelgeving. Daarbij bekijken we niet alleen de onroerendergoedregelgeving. Ook ander instrumentarium, zoals de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, moet rekening houden met de nieuwe partnerschappen en juridische mogelijkheden toelaten voor het voeren van een lokaal erfgoedbeleid voor niet-beschermd erfgoed."

2. Op 26 februari 2021 keurde de Vlaamse Regering de visienota 'lokaal onroerendergoedbeleid' goed (VR_2021_2602_DOC.0194/1 en 2).

Deze visienota presenteert een bijgestelde visie op de samenwerking tussen Vlaanderen en de lokale besturen op het vlak van onroerend erfgoed. Lokale besturen, en vooral erkende onroerendergoedgemeenten, krijgen meer verantwoordelijkheid en ruimte om een lokaal onroerendergoedbeleid te ontwikkelen. De erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten worden bevestigd in hun ondersteunende en sensibiliserende rol. Al deze lokale partners kunnen meer nog dan vandaag al het geval is een beroep doen op de Vlaamse overheid, die zich als expertisecentrum profileert. Erkende onroerendergoedgemeenten kunnen ook aanspraak maken op financiële ondersteuning.

Met het oog op de implementatie van deze visienota startte het agentschap Onroerend Erfgoed een participatief traject met vertegenwoordigers van lokale besturen, erkende onroerendergoedgemeenten en erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten. De resultaten van dit traject werden gebundeld in een eindrapport, dat werd gepubliceerd [op de website van het agentschap](#).

3. Op 31 mei 2021 werd de 'Analyse van de doelmatigheid van de rechtsgevolgen van de vastgestelde inventarissen onroerend erfgoed' opgeleverd. Deze studie is het antwoord op initiatief 4.2.1.1. in de onder punt 1. Aangehaalde Beleidsnota: "... *We onderzoeken of de rechtsgevolgen van de vaststelling beantwoorden aan de huidige doelstellingen van het onroerendergoedbeleid en of de inspanningen om vast te stellen wel voldoende effecten genereren. We doen dit in samenspraak met het beleidsdomein Omgeving en met de lokale besturen. De resultaten van dit onderzoek vormen de basis voor het bijsturen, herzien of afschaffen van het instrument van vaststelling.*"

Het gaat om een beleidsevaluerend onderzoek, dat is gebaseerd op de analyse van harde data uit 2015 en 2019. De keuze voor deze referentiejaar vloeit voort uit de data van inwerkingtreding van het Onroerendergoeddecreet (1 januari 2015) en van het kerntakenplan Onroerend Erfgoed (1 januari 2017) en de datum van de (eerste) vaststelling van de inventaris van bouwkundig erfgoed volgens de procedure in het Onroerendergoeddecreet (16 januari 2018).

De opdracht onderzoekt de doelmatigheid van de volgende rechtsgevolgen:

1. de mogelijkheid om af te wijken van de stedenbouwkundige voorschriften voor zonevreemde functiewijzigingen (vastgestelde inventaris van bouwkundig erfgoed);
2. de algemene vrijstelling van sommige EPB-eisen (vastgestelde inventaris van bouwkundig erfgoed);
3. de mogelijkheid om af te wijken van de kostprijsnormen voor sociale woningbouw (vastgestelde inventaris van bouwkundig erfgoed);

4. de adviesplichten in planprocedures (vastgestelde landschapsatlas);
5. de algemene zorg- en motiveringsplicht voor administratieve overheden voor alle inventarissen die zijn vastgesteld met openbaar onderzoek;
6. de motiveringsplicht voor vergunningverlenende overheden bij sloop van vastgesteld bouwkundig erfgoed en bij kap van vastgesteld houtig erfgoed met erfgoedwaarde.

Naast een analyse van de toepassing van elk van deze rechtsgevolgen tussen 2015 en 2019 omvat de studie ook een algemene juridische analyse van de opportuniteit van het bepalen van rechtsgevolgen op Vlaams en/of lokaal niveau.

Het onderzoek werd gepubliceerd in het Open Archief van OE-publicaties en kan geconsulteerd worden via <https://oar.onroenderfgoed.be/item/6369>.

4. Verschillende beleidsdocumenten bepleiten de optimalisatie van de handhaving onroerend erfgoed als sluitstuk van een slagkrachtig beleid:

- Vlaams Regeerakkoord 2019-2024, p. 270, personeelsbeleid: "We werken de verschillen tussen de statutaire en contractuele personeelsleden verder weg. (...)."
- Beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2019-2024, p.13: "We werken de verschillen tussen de statutaire en contractuele personeelsleden verder weg. (...)."
- Beleidsnota Onroerend Erfgoed 2019-2024: een doelgerichte handhaving voor onroerend erfgoed (ISE 2)
- Beleidsnota Omgeving 2019-2024: inzetten op een gestroomlijnde bestuurlijke omgevingshandhaving (SD2, OD 1) en transparante en oplossingsgerichte omgevingshandhaving (SD 2, OD 4).
- Personeelsplan 2021 Departement Omgeving: "Evolutie naar één juridische vorm van tewerkstelling. De Vlaamse regering wenst in overleg met de vakorganisaties af te stappen van de eenzijdige benoeming en verder te evolueren naar één juridische vorm van tewerkstelling, nl. deze op basis van een arbeidsovereenkomst. Er zal hieromtrent een voorstel worden uitgewerkt dat onderhandeld wordt op Sectorcomité XVIII zodat de Vlaamse regering nadien een finale beslissing terzake kan nemen. Ondertussen werken we de verschillen weg tussen de statutaire en contractuele personeelsleden op het vlak van de ziekteregeling waarbij we principieel het contractuele stelsel als uitgangspunt nemen."

B. Inhoud

Omgevingsanalyse

5. Voor de globale omgevingsanalyse, zie hoofdstuk 2 in de visienota 'lokaal onroerenderfgoedbeleid' (met verwijzing naar de pagina's in de visienota):

<i>HOOFDSTUK 2.OMGEVINGSANALYSE: HOE ACTIEF ZIJN LOKALE BESTUREN VANDAAG IN HET DOMEIN ONROEREND ERFGOED?</i>	6
<i>2.1. Wetenschappelijk inventariseren</i>	6
<i>2.2. Vaststellen van inventarissen</i>	8
<i>2.3. Beleidsruimte voor lokale besturen in het beheer van onroerend erfgoed</i>	9
<i>2.4. Lokale financiële ondersteuning van onroerend erfgoed</i>	10
<i>2.5. Erkende initiatieven</i>	10
<i>2.5.1. Onroerenderfgoedgemeente</i>	10
<i>2.5.2. Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddienst</i>	11
<i>2.5.3. Onroerenderfgoeddepot</i>	13

Probleemstelling

6. Vlaanderen telt vandaag (te) weinig erkende onroerendergoedgemeenten en meerdere (te) kleine erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten.

Eén van de redenen voor deze situatie is dat het Onroerendergoeddecreet vandaag enkel in de mogelijkheid voorziet om samenwerkingsovereenkomsten te sluiten met erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, regionale landschappen en erkende onroerendergoeddepots, en in het kader ervan subsidies toe te kennen (zie art. 10.1.1.). Het is in feite onlogisch dat de erkende onroerendergoedgemeenten hier niet vermeld worden, gelet op de belangrijke rol die ze vervullen in het lokale onroerendergoedveld.

Het al dan niet voorzien van financiële ondersteuning heeft onmiskenbaar een impact gehad op het succes van de instrumenten. Er zijn vandaag tweeëntwintig erkende onroerendergoedgemeenten (niet gesubsidieerd door de Vlaamse overheid). Daar tegenover staan dertig erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten die maar liefst tweehonderdenacht gemeenten verenigen (wel gesubsidieerd).

Tijdens de totstandkoming van de visienota gaven lokale besturen systematisch aan dat het relatief zware takenpakket van een erkende onroerendergoedgemeente zonder enige financiële tegemoetkoming voor velen van hen zwaar doorwoog om geen erkenning aan te vragen.

7. De onroerendergoedregelgeving biedt vandaag onvoldoende stimulansen voor lokale besturen om een lokaal onroerendergoedbeleid uit te bouwen.

In 2017 werd bijvoorbeeld in het kader van het kerntakendebat beslist om het inventariseren van bouwkundig erfgoed, historische tuinen en parken, en houtige beplantingen met erfgoedwaarde aan het lokale bestuursniveau over te laten. Die bevoegdheid wordt slechts in beperkte mate opgepikt. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat lokale besturen vandaag slechts beperkte mogelijkheden hebben om hierrond een eigen beleid te ontwikkelen. Dat verloopt vandaag veelal via het ruimtelijke beleid, maar dat zijn vaak complexe en dure procedures (stedenbouwkundige verordening, RUP, ...).

Wat de inventarisatie van landschappelijk erfgoed betreft speelt een bijkomende problematiek: ze verloopt strikt genomen via verschillende instrumenten:

- 1) De inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- 2) De inventaris historische tuinen en parken
- 3) De landschapsatlas

Maar het onderscheid tussen deze instrumenten is niet altijd even duidelijk. Dat maakt het moeilijk om een volwaardig en coherent beleid te voeren, zeker nu de bevoegdheden voor deze inventarissen gescheiden zijn: de eerste twee inventarissen zijn een lokale bevoegdheid, de derde blijft een Vlaamse bevoegdheid

De huidige meldingsplicht voor bepaalde handelingen in beschermde stads- en dorpsgezichten is vandaag enkel uitgewerkt in het Onroerendergoedbesluit (artikel 6.3.12). Dat kan wat onduidelijkheid opleveren op het vlak van de handhaafbaarheid, vermits het handhavingsluik is opgenomen in het Onroerendergoeddecreet.

Erkende onroerendergoedgemeenten ondervinden tenslotte beperkingen om voor percelen op hun grondgebied te bepalen dat ze vrijgesteld zijn van archeologisch

onderzoek (de zogenaamde "gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt").

8. De doelmatigheid van bepaalde rechtsgevolgen voor vastgesteld geïnventariseerd onroerend erfgoed kan beter.

Momenteel legt het Onroerenderfgoeddecreet op dat een vergunningverlener, in het geval van de sloop van een onroerend goed dat is opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed, zijn beslissing met betrekking tot de vergunning moet motiveren en moet aangeven hoe hij de erfgoedwaarden in acht heeft genomen. Hetzelfde geldt bij de kap van een onroerend goed op de vastgestelde inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde.

Uit de 'Analyse van de doelmatigheid van de rechtsgevolgen van de vastgestelde inventarissen onroerend erfgoed' blijkt dat deze bepaling niet altijd duidelijk is. Wat is bijvoorbeeld de grens tussen een grondige verbouwing of een sloop? Vanuit onroerenderfgoedopbouw kunnen beiden een even grote impact hebben op de erfgoedwaarde van het pand. Hier is in de eerste plaats nood aan duidelijkheid, maar de vraag kan ook gesteld worden of een verruiming van de bepaling niet aan de orde is, zoals de onder punt 3. aangehaalde studie voorop stelt.

9. Het aantreffen van menselijke inhumatieresten bij verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek stelt bouwheren voor financiële uitdagingen.

Wanneer menselijke inhumatieresten worden aangetroffen bij een archeologisch onderzoek, bijvoorbeeld in de omgeving van een kerk en kerkhof, volgt een specifiek onderzoekstraject om die menselijke inhumatieresten te analyseren. De meerwaarde van dat onderzoek is groot, maar er is ook een financiële kostprijs aan verbonden die kan oplopen. Het onderzoek van menselijke inhumatieresten weegt daardoor in veel gevallen zwaar op de totale kostprijs van een archeologisch onderzoek.

10. De bestuurlijke beboetingsentiteit ('gewestelijke beboetingsentiteit') die reeds belast is met het bestuurlijk beboeten van milieu- en ruimtelijke ordeningsschendingen kan schendingen op het Onroerenderfgoeddecreet niet beboeten.

Die bevoegdheid is op dit moment enkel toegewezen aan de inspecteurs Onroerend Erfgoed, terwijl het vanuit redenen van efficiëntie en opgebouwde expertise binnen het beleidsdomein Omgeving logischer zou zijn om dit ook aan de gewestelijke beboetingsentiteit toe te wijzen.

11. Een verfijning en/of verduidelijking van de regelgeving is aan de orde omwille van diverse redenen:

- Onduidelijke of inconsistente bepalingen in het Onroerenderfgoeddecreet;
- De vermindering van inhoudelijke regeldruk, zoals aangekondigd in het relanceplan 'Vlaamse veerkracht';
- Het toekomstbestendig ("futureproof") maken van regelgeving;
- Technische aanpassingen om het Onroerenderfgoeddecreet verder in lijn te brengen met ander beslist beleid (Vlaams en Europees).

Beleidsmaatregelen

12. We stimuleren de oprichting van bijkomende erkende onroerenderfgoedgemeenten.

Om deze doelstelling kracht bij te zetten, voorzien we in de financiële ondersteuning van erkende onroerenderfgoedgemeenten, via een aanpassing van artikel 10.1.1, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet.

13. We gaan, binnen de visie van gedeelde verantwoordelijkheid, voor een bijgestelde, duidelijke taakverdeling tussen het Vlaamse en het lokale bestuursniveau.

We voorzien de nodige instrumenten, zodat lokale besturen en vooral erkende onroerenderfgoedgemeenten meer en gemakkelijker een beleid kunnen ontwikkelen rond lokaal onroerend erfgoed.

Dat principe vertaalt zich bijvoorbeeld in de creatie van een inventaris van het landschappelijk erfgoed. Deze integreert de bestaande inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde, de inventaris historische tuinen en parken, en de landschapselementen uit de Landschapsatlas. De striktere opdeling maakt het voor de Vlaamse overheid en de lokale besturen, de twee bestuursniveaus die inventariseren, duidelijker wie waarvoor verantwoordelijk is. Het is de verwachting dat de inventarisatie van bouwkundig en landschappelijk erfgoed hierdoor meer zal opgepikt worden door lokale besturen.

Erkende onroerenderfgoedgemeenten krijgen de bevoegdheid om de inventarissen bouwkundig en landschappelijk erfgoed geheel of gedeeltelijk vast te stellen. Voor handelingen aan een onroerend goed opgenomen in een door een erkende onroerenderfgoedgemeente vastgestelde inventaris kan deze laatste toelatingsplichten bepalen. De erkende onroerenderfgoedgemeente gaat in dat geval na of de aangevraagde handelingen rekening houden met de erfgoedkenmerken van de betrokken onroerende goederen (artikels 4.1.1, 4.1.7/1 t.e.m. 4.1.7/7, 4.1.8 en 4.1.10/1, §1 in het Onroerenderfgoeddecreet). Wanneer voor de handelingen ook een omgevingsvergunning, toelating, machtiging, ontheffing of afwijking van toepassing is op basis van andere regelgeving, dan gaat de vergunningverlener na of de aangevraagde handelingen rekening houden met de erfgoedkenmerken van het betrokken onroerend goed (artikel 4.1.10/1, §2 in het Onroerenderfgoeddecreet).

Om de instandhouding van de erfgoedwaarde van beschermde stads- en dorpsgezichten beter te kunnen verzekeren wordt de meldingsplicht die op dit moment al in artikel 6.3.12 van het Onroerenderfgoedbesluit is opgenomen, in artikel 6.4.4, §1 van het Onroerenderfgoeddecreet verankerd. Aan deze meldingsplicht kan worden voorbijgegaan indien de geplande handelingen zijn vrijgesteld in een goedgekeurd beheersplan. Niet naleven van deze meldingsplicht wordt strafbaar gesteld door een nieuw punt 12° toe te voegen aan artikel 11.2.2 van het Onroerenderfgoeddecreet. In artikel 11.2.6 wordt dit misdrijf toegevoegd aan de lijst van misdrijven waarvoor een alternatieve bestuurlijke geldboete mogelijk is.

Erkende onroerenderfgoedgemeenten krijgen tot slot ook de bevoegdheid om voor alle percelen op hun grondgebied voor te stellen ze vrij te stellen van archeologisch onderzoek. De methodiek die aan de grondslag ligt van het bepalen van gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, staat inmiddels helemaal op punt, waardoor restricties in de regelgeving over wie hierover mag beslissen weinig zinvol zijn. Deze aanpassing komt aan bod in artikels 5.4.1 en 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet.

14. We optimaliseren de rechtsgevolgen van vastgesteld geïnventariseerd erfgoed.

Deze aanpassing focust in de eerste plaats op de motiveringsplicht die momenteel in artikel 4.1.10 van het Onroerenderfgoeddecreet wordt omschreven voor vergunningsverleners in het geval van sloop en kap van vastgestelde inventarisitems uit respectievelijk de inventaris bouwkundig erfgoed en de inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde. Het toepassingsgebied van deze bepaling blijkt in de praktijk niet altijd even duidelijk te omschrijven.

De nauw hierbij aansluitende artikels 4.1.8 en 4.1.9 van het Onroerenderfgoeddecreet wijzigen inhoudelijk niet, maar worden wel geherformuleerd zodat ze duidelijker en gemakkelijker te begrijpen zijn.

15. We voorzien in een premie bij een buitensporige directe kost van verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek van menselijke inhumatieresten.

Er wordt in artikel 10.2.1. van het Onroerenderfgoeddecreet een premiemogelijkheid voorzien om lokale besturen en anderen financieel te ondersteunen wanneer ze worden geconfronteerd met menselijke inhumatieresten in het kader van een archeologisch onderzoek.

16. We optimaliseren de organisatie van de beboeting in het geval van schendingen op het Onroerenderfgoeddecreet.

Binnen de afdeling Handhaving van het departement Omgeving situeert zich de gewestelijke beboetingsentiteit die instaat voor het bestuurlijk beboeten van milieu- en ruimtelijke ordeningsschendingen. Deze entiteit kan rekenen op een ruime ervaring en expertise in de bestuurlijke beboeting en kan deze professioneel inzetten in boetedossiers m.b.t. onroerend erfgoed. De afdeling Handhaving staat ook in voor de inspecties op het onroerend erfgoed.

Door de beboetingsbevoegdheid over te hevelen naar de gewestelijke entiteit ontstaat "een schot" tussen inspectie en beboeting waarbij elke functie zijn taak in onafhankelijkheid kan opnemen. Dit draagt bij tot een meer gestroomlijnde handhaving (Hoofdstuk 11 Onroerenderfgoeddecreet).

Voor de aanstelling van inspecteurs Onroerend Erfgoed wordt een afzonderlijk artikel 11.3.4/1 in het Onroerenderfgoeddecreet ingevoerd.

17. We maken de onroerenderfgoedregelgeving futureproof, rechtszeker en verminderen regeldruk.

In het huidige Onroerenderfgoeddecreet is het bijvoorbeeld zo dat bepaalde taken voorbehouden zijn voor ambtenaren, hetgeen een statutaire aanstelling veronderstelt. Denk aan de functie van verbalisant en inspecteur Onroerend Erfgoed (diverse artikelen in het Onroerenderfgoeddecreet), of om wie toegang heeft tot onroerende goederen in het kader van onderzoek naar erfgoedelementen en - kenmerken (artikel 4.1.5 en 6.1.2). Deze bevoegdheid wordt verruimd tot personeelsleden die daarvoor zijn aangewezen door de bevoegde instantie. Het bijhorende handhavingssluk wordt in dezelfde zin aangepast (artikel 11.3.3, 11.5.5 en 11.5.6).

In artikel 6.1.9., §1 van het Onroerenderfgoeddecreet wordt een eenduidig startpunt gekozen voor de start van de maximale duurtijd van een voorlopige bescherming. Met het oog op rechtszekerheid wordt geëxpliciteerd wat er gebeurt

wanneer bij de voorlopige bescherming deze termijn overschreden wordt (artikel 6.1.11. Onroerendergoeddecreet). Dit wijzigingsdecreet remedieert ook de onduidelijkheid wanneer een definitieve beslissing uitblijft over een voorlopige wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming (artikel 6.2.7. Onroerendergoeddecreet).

Om het Onroerendergoeddecreet in regel te brengen met Europese regelgeving worden de volgende artikelen gewijzigd of toegevoegd:

- Art. 10.4.1 in het Onroerendergoeddecreet;
- Art. 11/1.1.1 t.e.m. art. 11/1.1.4 in het Onroerendergoeddecreet.

Daarnaast zijn er diverse kleinere aanpassingen om de regeldruk te reduceren, bijvoorbeeld het schrappen van de betekening per beveiligde zending waar mogelijk (artikel 5.4.6, 5.4.9, 5.4.13 en 5.4.17 in het Onroerendergoeddecreet) of de verplichting aan een instrumenterend ambtenaar om een overdracht te melden (artikel 6.4.9 en 10.5.2 in hetzelfde decreet).

Impactanalyse

Maatschappelijke impact:

Niet van toepassing

Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel:

Niet van toepassing

Budgettaire impact:

De mogelijkheid om naaste erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten ook erkende onroerendergoedgemeenten financieel te ondersteunen kan een financiële impact hebben.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel:

Vermits de belangrijkste voorgestelde wijzigingen aan het Onroerendergoeddecreet in uitvoering van de visienota Lokaal Onroerendergoedbeleid zijn, zal er met name op de erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten en de erkende onroerendergoedgemeenten een impact zijn.

Maar daar tegenover staat de mogelijkheid om beide erkende instrumenten financieel te ondersteunen. Bovendien is er geen verplichting voor gemeenten om een erkenning als onroerendergoedgemeente aan te vragen, of aan te sluiten bij een intergemeentelijke onroerendergoeddienst.

Inwerkingtreding

De erkenning van onroerendergoedgemeenten is gekoppeld aan de beleids- en beheerscyclus (BBC) van de lokale besturen. Die cyclus werkt met driejaarlijkse vaste momenten waarop bijvoorbeeld nieuwe gemeenten een erkenning als onroerendergoedgemeente kunnen aanvragen. Het eerstvolgende moment is 1 januari 2023. Dat is bijgevolg ook de streefdatum voor de inwerkingtreding van dit wijzigingsdecreet.

C. Totstandkomingsprocedure

- Op 26 februari 2021 werd de visienota Lokaal Onroerenderfgoedbeleid door de Vlaamse Regering goedgekeurd.
- Over deze Visienota werd advies gevraagd aan de SARO, het NOE (netwerk erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en erkende onroerenderfgoedgemeenten) en de VVSG. Voor de behandeling van deze adviezen, zie het eindrapport.
- In de periode mei-augustus 2021 werd over de implementatie van de visienota overlegd met vertegenwoordigers van lokale besturen, erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en erkende onroerenderfgoedgemeenten. De conclusies van deze gesprekken werden gebundeld in een eindrapport.
- Het voorontwerp van wijzigingsdecreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2021/398 dat verleend werd op 5 november 2021.
- De Inspectie van Financiën verleende advies op dit voorontwerp van decreet op 4 november 2021.
- De Vlaamse Regering keurde het voorontwerp van decreet tot wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de uitvoering van de visienota lokaal erfgoedbeleid en de toekenning van beboetingsbevoegdheid aan de gewestelijke beboetingsentiteit een eerste keer principieel goed op 19 november 2021.
- De Vlaamse Toezichtscommissie voor de verwerking van persoonsgegevens verstrekke een advies over het voorontwerp van decreet op 14 december 2021 (advies 2021/99).
- De Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed bracht een advies uit bij het voorontwerp van decreet op 22 december 2021.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het ontwerp van decreet betreft een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

De gewestelijke entiteit wordt gedefinieerd, verwijzend naar de gewestelijke beboetingsentiteit zoals omschreven in het decreet van 5 april 1995 Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid.

De definitie van landschapsatlas wordt aangepast naar aanleiding van de creatie van de nieuwe inventaris van landschappelijk erfgoed zodat het duidelijk is dat in de landschapsatlas enkel nog landschappelijke gehelen kunnen opgenomen worden, en landschapselementen enkel in de inventaris van landschappelijk erfgoed.

De definitie inspecteur Onroerend Erfgoed wordt gewijzigd. Het oorspronkelijk artikel is opgemaakt ten tijde van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Inspectie RWO. Dit artikel werd nooit gewijzigd. Gezien een agentschap specifieke taken krijgt toebedeeld, werd daarnaar verwezen. Bij de

transitie naar het departement Omgeving is het woord "agentschap" dan veranderd naar "entiteit" zonder dat de zinsnede "door de Vlaamse Regering belast met de handhaving van de regelgeving inzake onroerend erfgoed" werd geschrapt. Deze laatste zinsnede "door de Vlaamse Regering" moet geschrapt worden aangezien er op vandaag geen enkel besluit van de Vlaamse regering is dat een entiteit belast met de handhaving van de regelgeving inzake onroerend erfgoed. De bevoegdheden vloeien immers voort uit de decretale regels inzake de verdeling tussen het departement (volheid van bevoegdheid) en de agentschappen (oprichtingsbesluit met specifieke taken).

Artikel 3

Dit artikel beoogt het verhogen van de leesbaarheid van het Onroerenderfgoeddecreet door het toevoegen van een tussentitel.

Artikel 4

Zoals voorzien in de visienota Lokaal Onroerenderfgoedbeleid krijgt een onroerenderfgoedgemeente vanaf de erkenning de bevoegdheid om met betrekking tot het eigen grondgebied, aanpassingen te doen aan de vastgestelde inventarissen bouwkundig en landschappelijk erfgoed. Deze kan:

- nieuwe items vaststellen;
- items schrappen;
- items wijzigen: actualiseren of een toelatingsplicht koppelen.

De bevoegdheid van Vlaanderen om nog aanpassingen te doen aan de inventarissen van bouwkundig en landschappelijk erfgoed op het grondgebied van erkende onroerenderfgoedgemeenten dooft onmiddellijk uit vanaf het moment van hun erkenning.

In het geval van bestaande vastgestelde grensoverschrijdende items op de inventaris bouwkundig of landschappelijk erfgoed heeft de onroerenderfgoedgemeente enkel bevoegdheid om het deel dat op haar grondgebied ligt te schrappen of te wijzigen.

Onroerende goederen op het grondgebied van een erkende onroerenderfgoedgemeente die eerder op Vlaams niveau zijn vastgesteld, die blijven vastgesteld: hun statuut wijzigt dus niet als die gemeente erkend wordt als onroerenderfgoedgemeente.

Met deze nieuwe bevoegdheid voor onroerenderfgoedgemeenten komt ook de mogelijkheid om toelatingsplichten op te leggen voor handelingen aan bepaalde onroerende goederen die zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed of de vastgestelde inventaris landschappelijk erfgoed. Uiteraard beperkt deze bevoegdheid zich tot inventarisitems gelegen op het grondgebied van de onroerenderfgoedgemeente in kwestie. De Vlaamse Regering bepaalt voor welke specifieke handelingen een onroerenderfgoedgemeente een toelatingsplicht kan opleggen. De toelatingsplichten worden dus nominatief opgesomd in het Onroerenderfgoedbesluit waarbij als uitgangspunt geldt dat ze geen betrekking mogen hebben op de wijze van landbouwexploitatie en teeltkeuze.

Als de erkenning van de onroerenderfgoedgemeente wordt ingetrokken, blijven de door de onroerenderfgoedgemeente vastgestelde items vastgesteld. Wel vervallen de toelatingsplichten vanaf de publicatie van de intrekking van de erkenning van de onroerenderfgoedgemeente in het Belgisch Staatsblad. De onroerenderfgoedgemeente heeft namelijk vanaf dan geen bevoegdheid meer om toelatingsplichten te behandelen. Vanaf de intrekking wordt Vlaanderen ook terug bevoegd om nieuwe items vast te stellen, items te schrappen of te wijzigen.

Artikel 5

Dit artikel speelt in op het feit dat inventarissen in de toekomst vastgesteld kunnen worden door zowel de Vlaamse Regering als door een erkende onroerenderfgoedgemeente. Duidelijke opschriften (tussentitels) geven aan dat er voor elk van beiden een specifieke procedure bestaat.

Artikel 6

Momenteel voorziet het Onroerenderfgoeddecreet dat het openbaar onderzoek in het kader van de vaststelling van een inventaris bekend gemaakt wordt via bericht in drie dagbladen. Door de evolutie in het medialandschap en technologie is het bereik van de klassieke 'papieren' dagbladen grondig gewijzigd. Daarnaast zijn er ook tal van andere media bijgekomen waarmee specifieke doelgroepen beter of met een grotere kans op succes bereikt kunnen worden (sociale media, online nieuwsbrieven....).

Artikel 6 wijzigt het bestaande artikel 4.1.3. van het Onroerenderfgoeddecreet inhoudelijk slechts op één punt: de bestaande vaststellingsprocedure wordt 'medium- en technologie-neutraal' en vanuit de doelstelling geformuleerd. Op die manier wordt het mogelijk om te communiceren via één of meerdere media. Die keuzevrijheid biedt kansen om de juiste doelgroepen op de beste manier te bereiken.

Daarnaast volgt ook een aantal wijzigingen om de vaststellingsprocedure zo digitaal-vriendelijk mogelijk te maken. Terminologie die verwijst naar analoge stappen wordt vervangen door technologie-neutrale bewoordingen.

Het voorlaatste lid in artikel 4.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet wordt geherformuleerd waardoor het duidelijker wordt dat de Vlaamse Regering de keuze heeft om al dan niet vast te stellen (bijvoorbeeld op basis van het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed).

Artikel 7

Dit artikel betreft een tekstuele wijziging, die beter overeenstemt met de realiteit: naast actualiseren kunnen ook nog andere wijzigingen voorkomen.

Artikel 8

Het Onroerenderfgoeddecreet kent in verschillende artikels een specifieke bevoegdheid toe aan ambtenaren. De term 'ambtenaar' verwijst daarbij naar een personeelslid van een overheid met een statutaire aanstelling. Deze bepalingen stroken niet meer met een overkoepelend Vlaams beleid om de verschillen tussen statutaire en contractuele personeelsleden weg te werken, noch met het Vlaams regeerakkoord dat aangeeft dat statutaire wervingen geen evidentie meer zijn. Om die reden wordt de term vervangen door de ruimere omschrijving 'personeelsleden die daarvoor aangewezen zijn door de Vlaamse Regering'.

Artikel 9

Vandaag is het reeds zo dat de erfgoedwaarden van een vastgestelde onroerend goed bij de inventarissen bouwkundig en landschappelijk erfgoed en de landschapsatlas worden opgenomen in de vaststellingsbesluiten. De verplichting om aan te geven welke erfgoedwaarde van toepassing is geldt niet voor de inventaris van archeologische zones, vermits daar enkel maar kan vastgesteld worden dat het item archeologische waarde heeft – cf. definitie artikel 2.1, 11° Onroerenderfgoeddecreet.

Omdat latere beslissingen, bijvoorbeeld in het geval van het opleggen van toelatingsplichten, steunen op die verwijzing naar de erfgoedwaarde(n) wordt de bestaande praktijk nu via deze toevoeging verankerd bij het vaststellen van de inventarissen voor bouwkundig en landschappelijk erfgoed.

Artikel 10

In de huidige omschrijving van artikel 4.1.7 van het Onroerenderfgoeddecreet is sprake van "onroerende goederen die opgenomen zijn in een vastgestelde inventaris als vermeld in artikel 4.1.1 en alle beschermde onroerende goederen". Maar de verwijzing naar beschermde onroerende goederen is hier niet nodig, vermits artikel 6.3.1 in hetzelfde decreet er al naar verwijst. Daarnaast wordt overeenkomstig de nieuwe procedure voor vaststelling door een onroerenderfgoedgemeente ook een publiciteitsmaatregel voorzien.

Artikel 11 t.e.m. artikel 17

Naar analogie met de afdeling 2 'Procedure voor de vaststelling van een inventaris door de Vlaamse Regering' wordt een afdeling 3 ingevoegd die de procedure beschrijft voor de vaststelling door een erkende onroerenderfgoedgemeente. De opbouw van deze afdeling is gelijklopend met deze van de vaststelling door Vlaanderen.

Er wordt bewust gebruik gemaakt van de term 'personen' die het onderzoek kunnen voeren naar erfgoedkenmerken en -elementen, en niet bijvoorbeeld personeelsleden. Dat laat toe dat een lokaal bestuur ook externe personen kan aanwijzen om dat onderzoek uit te voeren – denk aan medewerkers van een erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst, waar de gemeente lid van is, of medewerkers van een studiebureau dat wordt aangesteld.

Hier wordt er ook bewust voor gekozen om de vaststellingsprocedure 'medium- en technologieneutraal' en zo digitaal-vriendelijk mogelijk te formuleren. "berichtgeving met een breed bereik op grondgebied van de erkende onroerenderfgoedgemeente" kan dus bijvoorbeeld gaan om een lokaal gemeenteblad of een digitale nieuwsbrief, wanneer deze laatste een groot bereik kent bij de bevolking van de gemeente.

Het verplichte advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed wordt vervangen door het lokale equivalent, de door de gemeenteraad erkende gemeentelijke adviesraad voor onroerend erfgoed.

Wanneer een erkende onroerenderfgoedgemeente een vastgestelde inventaris van het bouwkundig of het landschappelijk erfgoed wil wijzigen organiseert zij een nieuw openbaar onderzoek. Aan die verplichting kan worden voorbijgegaan om een onroerend goed uit een vastgestelde inventaris te verwijderen wanneer het volledig gesloopt of verdwenen is. Voor die gevallen biedt een openbaar onderzoek geen enkele meerwaarde.

Erkende onroerenderfgoedgemeenten kunnen lokale toelatingsplichten opleggen bij bepaalde vastgestelde inventarisitems uit de inventarissen bouwkundig of landschappelijk erfgoed. In dat geval worden de toelatingsplichtige handelingen opgenomen in het vaststellingsbesluit. Hoe dat precies moet verlopen wordt bepaald door de Vlaamse Regering. Maar omdat de beoordeling van de lokale toelatingsplicht en de motiveringsplicht gebeurt op basis van de vastgestelde erfgoedwaarden en -kenmerken, wordt uitdrukkelijk voorzien dat een vastgestelde inventaris voor een onroerend goed ook de erfgoedwaarde(n) vermeldt. Wanneer een onroerenderfgoedgemeente voor bepaalde items een toelatingsplicht bepaalt, voorziet artikel 4.1.7/1 een kennisgeving aan de zakelijkrechthouders van de betrokken onroerende goederen voorafgaand aan het openbaar onderzoek.

Artikel 18 en 19

Het nieuwe artikel 4.1.7/7 verduidelijkt dat de rechtsgevolgen van de vaststelling van een inventaris voor zakelijkrechthouders van toepassing zijn vanaf het moment dat ze in kennis worden gesteld. Voor alle anderen gelden de rechtsgevolgen vanaf de publicatie in het Staatsblad.

Artikel 20

Artikel 4.1.8 van het Onroerendergoeddecreet wordt verduidelijkt en aangevuld met de nieuwe toelatingsplicht. Het bepaalt dat het vastgesteld zijn alleen niet volstaat als motivering voor een weigering, maar dat er steeds een individuele afweging en motivering moet zijn, rekening houdend met bijvoorbeeld erfgoedkenmerken.

Artikel 21

Dit betreft een herformulering van het bestaande artikel 4.1.9 in het Onroerendergoeddecreet. Het bevestigt de voorbeeldfunctie van overheden met betrekking tot inventarisitems, door enerzijds te verduidelijken dat de zorgplicht geldt voor eigen handelingen en activiteiten. Anderzijds wordt de motiveringsplicht in lijn gebracht met de formulering die in artikel 4.2.1 van het Onroerendergoedbesluit wordt gebruikt. De procedure voorziet dat de administratieve overheid een beoordeling maakt op basis van de voor het onroerend goed vastgestelde erfgoedwaarde(n) en erfgoedkenmerken.

De inventaris archeologische zones (IAZ) is bewust niet opgenomen omdat hoofdstuk 5 een specifiek archeologietraject voorziet voor vergunningsaanvragen die betrekking hebben op archeologische zones (artikel 5.4.1 en 5.4.2 e.v.).

Voor alle duidelijkheid: de verplichtingen in artikel 4.1.9 gelden enkel voor onroerende goederen die zijn opgenomen in een inventaris die werd vastgesteld volgens de procedure vermeld in artikel 4.1.1 (en volgende), en dus per definitie na een openbaar onderzoek zijn vastgesteld.

Artikel 22

De motiveringsplicht in artikel 4.1.10 van het Onroerendergoeddecreet wordt verduidelijkt met een precieze verwijzing naar de regelgeving op basis van dewelke een (omgevings)vergunning, toelating, machtiging, ontheffing of afwijking vereist zou zijn in het geval van de sloop van een onroerend goed, opgenomen op de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed, of de kap van een onroerend goed, opgenomen op de vastgestelde inventaris van het landschappelijk erfgoed. In deze gevallen zal een vergunningverlenende overheid moeten motiveren hoe ze rekening heeft gehouden met de impact van de aangevraagde handelingen op de erfgoedkenmerken van de onroerende goederen die in de voormelde inventarissen opgenomen zijn. Ze doet haar beoordeling op basis van de voor het onroerend goed vastgestelde erfgoedwaarde(n) en erfgoedkenmerken.

Artikel 23

Dit artikel geeft gevolg aan de mogelijkheid die erkende onroerendergoedgemeenten wordt geboden om toelatingsplichten op te leggen aan onroerende goederen op de vastgestelde inventarissen voor bouwkundig of landschappelijk erfgoed. Daarvoor wordt een nieuw artikel 4.1.10/1 ingevoegd. Daarbij zijn twee situaties denkbaar:

- 1) Wanneer er geen omgevingsvergunning nodig is, of het Bosdecreet van 13 juni 1990 of het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud

en het natuurlijk milieu niet van toepassing zijn, dan verleent de erkende onroerenderfgoedgemeente de toelating om die handelingen uit te mogen voeren waarvoor een toelatingsplicht werd bepaald.

- 2) Wanneer er wel een omgevingsvergunning nodig is, of het Bosdecreet van 13 juni 1990 of het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu wel van toepassing zijn, dan worden de handelingen die toelatingsplichtig gemaakt werden ook meegenomen in de vergunningsaanvraag. De vergunningverlener gaat op dat moment na of alle aangevraagde handelingen rekening houden met de erfgoedkenmerken van het betrokken vastgestelde inventarisitem.

De erkende onroerenderfgoedgemeente maakt een beoordeling op basis van de voor het onroerend goed vastgestelde erfgoedwaarde(n) en erfgoedkenmerken.

Wanneer een onroerend goed geheel of gedeeltelijk zowel beschermd als vastgesteld is en er voor beide statuten toelatings- of meldingsplichten gelden, dan geldt enkel de toelatings- en meldingsplicht vermeld in artikel 6.4.4, §1 voor het deel van de afbakening dat overlapt. Op die manier willen we vermijden dat men voor eenzelfde handeling twee maal een toelating moet vragen aan of melding doen bij de erkende onroerenderfgoedgemeente.

Artikel 24

De tekstuele aanvullingen en aanpassingen die dit artikel voorstelt aan artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn erop gericht lokale besturen meer bevoegdheden te geven op het vlak van de inventarisatie van de gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Vandaag kunnen ze namelijk niet voor alle percelen op hun grondgebied die aan de criteria beantwoorden voorstellen ze vrij te stellen van archeologisch onderzoek. Die beperkingen worden geschrapt waardoor erkende onroerenderfgoedgemeenten volle bevoegdheid krijgen.

De benaming 'gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt of waar onderzoek van archeologisch erfgoed geen relevante kenniswinst oplevert' wordt ook concreter omschreven in een nieuw toegevoegd zesde lid. Deze omschrijving betekent een verruiming ten aanzien van de tot nog toe gangbare definitie doordat voortaan ook gebieden, waarvan is vastgesteld dat er slechts een beperkt archeologisch potentieel is, waaruit geen of beperkte kenniswinst te destilleren is, opgenomen kunnen worden op de kaart met gebieden die vrijgesteld worden van archeologisch onderzoek.

Artikel 25

Dit artikel bouwt voort op de bevoegdheidsverruiming die in het vorige artikel wordt voorgesteld, door de vrijstelling bij stedenbouwkundige handelingen uit artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet ook bij het verkavelen van gronden door te voeren.

Een dergelijke vrijstelling mag geen lichtzinnige beslissing zijn. Ze moet worden gebaseerd op onderzoek naar de archeologische situatie in de betrokken gemeente door een erkende archeoloog in dienst van de erkende onroerenderfgoedgemeente.

Artikel 26 tot en met artikel 29

De vermelding dat de erkende archeoloog (naast het digitale platform) via beveiligde zending op de hoogte kan gesteld worden is overbodig en wordt geschrapt. In artikel 5.4.23 van het Onroerenderfgoeddecreet wordt namelijk

voorzien dat in geval van technische storing de beveiligde zending als terugvaloptie kan ingezet worden.

Verder is het noodzakelijk dat ook de initiatiefnemer op de hoogte is van de beslissing. Omdat het GDPR-gewijs niet mogelijk is dat de archeoloog het emailadres en dergelijke van de opdrachtgever doorgeeft, is digitalisering naar de initiatiefnemer moeilijk. Het is daarom logischer dat de archeoloog de opdrachtgever op de hoogte stelt (in functie van de beroepsmogelijkheid voor de initiatiefnemer vermeld in de derde paragraaf).

Artikel 30

De in punt 1 voorgestelde aanpassing sluit aan bij wat met betrekking tot artikel 8 van dit wijzigingsdecreet reeds werd uitgelegd.

De aanvulling in punt 2 verduidelijkt dat wanneer de zakelijkrechthouder en/of de gebruiker toestemming geven om een particuliere woning of bedrijfslokaal te betreden, een machtiging via de rechtbank niet vereist is.

Artikel 31

De hier voorgestelde aanpassing aan artikel 6.1.9 van het Onroerenderfgoeddecreet wil duidelijkheid en rechtszekerheid brengen voor alle betrokkenen bij een voorlopige bescherming: de termijn van 270 dagen begint te lopen vanaf een duidelijke vaste datum, namelijk vanaf de dag van de ondertekening van het besluit tot voorlopige bescherming.

De in de tweede paragraaf van artikel 6.1.9 aangehaalde termijn wordt preciezer omschreven, door uitdrukkelijk aan te geven dat ze verwijst naar de beide in de eerste paragraaf omschreven termijnen.

Voor alle duidelijkheid: de in paragraaf 1 aangehaalde termijn van 270 dagen omschrijft enkel de maximale duur van de voorlopige bescherming. Met andere woorden: de minister moet binnen deze termijn een beslissing nemen over de definitieve bescherming. Uiteraard beginnen individuele rechtsgevolgen ten aanzien van de zakelijkrechthouder pas te lopen vanaf de individuele kennisgeving, vermeld in artikel 6.1.10 van het Onroerenderfgoeddecreet.

Artikel 32

De voorgestelde aanvulling aan artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet verduidelijkt dat na het verstrijken van de in artikel 6.1.9 aangehaalde termijnen niet alleen het voorlopig beschermingsbesluit vervalt. Wanneer niet tijdig een definitief besluit genomen wordt, vervalt ook de bevoegdheid om een definitief beschermingsbesluit te nemen.

Artikel 33

Er is op dit moment decretaal geen maximale duurtijd omschreven van de voorlopige opheffing of wijziging van een bescherming. Met het oog op rechtszekerheid wordt ook hier een vervalregeling ingevoegd, naar analogie met het aangevulde artikel 6.1.9 van het Onroerenderfgoeddecreet (cf. artikel 30 in dit wijzigingsdecreet).

Artikel 34

De zinsnede "door de Vlaamse Regering belast" wordt geschrapt, aangezien er op vandaag geen enkel besluit van de Vlaamse Regering is dat een entiteit belast met

de handhaving van de regelgeving inzake onroerend erfgoed. De toelichting bij artikel 2 van dit wijzigingsdecreet gaat hier ook verder op in.

Artikel 35

Dit artikel stelt vier wijzigingen voor aan artikel 6.4.4 van het Onroerenderfgoeddecreet.

De eerste wijziging gaat over de meldingsplicht, die vandaag is uitgewerkt in artikel 6.3.12 van het Onroerenderfgoedbesluit. Met dit wijzigingsartikel wordt de meldingsplicht expliciet verankerd in het Onroerenderfgoeddecreet.

Daarnaast werd enkele jaren terug, naar aanleiding van het kerntakenplan, in art. 6.4.4, §3 van het Onroerenderfgoeddecreet het principe ingevoerd dat het advies van het agentschap bij alle vergunningstrajecten niet alleen wordt afgetoetst aan het beschermingsbesluit, maar ook aan de beheersdoelstellingen in het goedgekeurde beheersplan. Door een vergetelheid werd dit niet consequent doorvertaald in artikel 6.4.4, §2. Deze wijziging zet dit recht en voegt dezelfde formulering in zoals vermeld in art. 6.4.4, §3, derde lid ook in bij omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden.

De overige twee wijzigingen zijn van technische aard:

- Sinds de inwerkingtreding van het Omgevingsvergunningendecreet bevat de VCRO niet langer procedurebepalingen rond adviesverlening. Deze zijn allemaal opgenomen in het Omgevingsvergunningendecreet. De verwijzing naar de VCRO in art. 6.4.4, paragraaf 2 kan dan ook geschrapt worden.
- Art. 6.4.4, paragraaf 3 geeft aan dat de vergunningverlenende overheid advies moet inwinnen van het agentschap bij aanvragen tot omgevingsvergunningen voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit voor zover deze handelingen betrekking hebben op of gelegen zijn in beschermde goederen. Ook de vergunningsaanvragen voor wijzigingen van vegetatie zijn intussen geïntegreerd in de omgevingsvergunningsprocedure, zodat de adviesvereiste vanuit het beleidsdomein onroerend erfgoed ook kan geïntegreerd worden.

Artikel 36

Artikel 6.4.9 van het Onroerenderfgoeddecreet voorziet in een algemene meldingsplicht voor notarissen in het geval van een eigendomsoverdracht van een beschermd goed. De administratieve last staat echter niet in verhouding tot de informatie die deze verplichting oplevert. Het agentschap kan die informatie ook zelf opzoeken in betrouwbare gegevensbronnen. In het kader van het verminderen van regeldruk wordt deze meldingsplicht geschrapt.

Artikel 37

De voorgestelde aanpassing aan art. 10.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet biedt de rechtsgrond om in de toekomst ook aan erkende onroerenderfgoedgemeenten financiële ondersteuning aan te bieden. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de nadere regels.

Artikel 38

De aanvulling met een puntje 9° aan artikel 10.2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet moet toelaten om in de toekomst ook premies toe te kennen bij een buitensporige directe kost van verplicht uit te voeren archeologisch onderzoek van menselijke inhumatieresten. Ook hiervoor worden de nadere regels bepaald door de Vlaamse Regering.

Artikel 39

Het huidige artikel 10.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet bevat specifieke voorwaarden voor financiering vanuit nationale en Europese regelgeving. Omdat premies, subsidies, steun of toelagen ook onder het toepassingsgebied kunnen vallen van de verordening (EU) nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014, waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard, wordt artikel 10.4.1 in die zin aangepast.

Artikel 40

De redenering achter de hier voorgestelde aanpassing werd bij artikel 35 van dit wijzigingsdecreet reeds toegelicht.

Artikel 41 en artikel 42

De redenering achter de hier voorgestelde aanpassing werd bij artikel 33 van dit wijzigingsdecreet reeds toegelicht.

Artikel 43

Omwille van de discussie over de handhaafbaarheid van de meldingsplicht met betrekking tot sommige handelingen in beschermde stads- en dorpsgezichten, vermeld in artikel 6.3.12 van het Onroerenderfgoedbesluit, wordt het niet naleven van de meldingsplicht nu ook in het Onroerenderfgoeddecreet strafbaar gesteld als misdrijf. Dit is volledig in lijn met de strafbaarstelling van het niet aanvragen van een toelating, of het niet opvolgen van opgelegde voorwaarden (cf. artikel 44 van dit wijzigingsdecreet).

Artikel 44

Dit artikel stelt twee aanpassingen voor aan artikel 11.2.4 van het Onroerenderfgoeddecreet.

De eerste aanvulling betreft de strafbaarstelling wanneer de toelatingsplicht voor bepaalde vastgestelde inventarisitems, zoals opgelegd door erkende onroerenderfgoedgemeenten, niet wordt nageleefd. Deze toevoeging is noodzakelijk om een krachtdadig lokaal beleid te kunnen voeren. Een overtreding wordt als inbreuk strafbaar gesteld. Dit betekent dat er enkel een exclusieve bestuurlijke geldboete opgelegd kan worden.

De tweede aanpassing kadert in het overdragen van de bevoegdheden inzake de bestuurlijke beboetingsprocedure van de inspecteur Onroerend Erfgoed naar de gewestelijke beboetingsentiteit. Het idee is dat hierdoor "een schot" ontstaat tussen inspectie en beboeting waarbij elke functie zijn taak in onafhankelijkheid kan opnemen. Dit draagt bij tot een meer gestroomlijnde handhaving.

Artikel 45

Dit artikel stelt drie aanpassingen voor aan artikel 11.2.5 van het Onroerenderfgoeddecreet.

De eerste aanpassing kadert in het overdragen van de bevoegdheden inzake de bestuurlijke beboetingsprocedure van de inspecteur Onroerend Erfgoed naar de gewestelijke beboetingsentiteit (cf. artikel 43 van dit wijzigingsdecreet).

De tweede aanpassing is een herformulering van paragraaf 1, derde lid, met het oog op de duidelijkheid en het correct begrip.

Ook de derde aanpassing die wordt voorgesteld is een verduidelijking, van paragraaf 5, tweede lid, die verder geen uitleg behoeft.

Artikel 46

Dit artikel stelt drie aanpassingen voor aan artikel 11.2.6 van het Onroerenderfgoeddecreet.

De eerste twee aanvullingen betreffen de toevoeging van het niet naleven van de meldingsplicht in beschermde stads- en dorpsgezichten als 12° in het overzicht in paragrafen 1 en 3.

De derde aanpassing kadert in het overdragen van de bevoegdheden inzake de bestuurlijke beboetingsprocedure van de inspecteur Onroerend Erfgoed naar de gewestelijke beboetingsentiteit (cf. artikel 43 van dit wijzigingsdecreet).

Artikel 47

De hier voorgestelde aanpassing aan artikel 11.3.3. van het Onroerenderfgoeddecreet sluit aan bij wat met betrekking tot artikel 8 van dit wijzigingsdecreet reeds werd uitgelegd.

Artikel 48

De redenering achter de hier voorgestelde aanpassing werd bij artikel 43 van dit wijzigingsdecreet reeds toegelicht.

Artikel 49 en artikel 50

De toevoeging van een onderafdeling over inspecteurs onroerend erfgoed verzamelt een aantal eerder praktische bepalingen met betrekking tot deze functie. Contractuele personeelsleden moeten een eed afleggen voor het uitoefenen van de functie van inspecteur Onroerend Erfgoed.

Het wijzigingsdecreet wijst de bevoegdheid toe aan de Vlaamse Regering. Het is de bedoeling dat deze bevoegdheid bij een wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit verder gedelegeerd wordt aan de leidend ambtenaar van de entiteit die belast is met de handhaving van de regelgeving inzake onroerend erfgoed.

Artikel 51 en artikel 52

De aanpassingen aan artikel 11.5.5 en 11.5.6 van het Onroerenderfgoeddecreet die hier worden voorgesteld sluiten aan bij wat met betrekking tot artikel 8 van dit wijzigingsdecreet reeds werd uitgelegd.

Artikel 53 t.e.m. artikel 57

Met artikelen 11/1.1.1. tot 11/1.1.4. wordt een hoofdstuk 11/1 ingevoegd in het Onroerenderfgoeddecreet met algemene bepalingen voor de verwerking van persoonsgegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (verordening (EU) 2016/679). Deze artikelen vormen de rechtsgrond waarop de Vlaamse minister, bevoegd voor het beleidsveld onroerend erfgoed, het agentschap en andere betrokken entiteiten, zich kunnen baseren bij het verwerken van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet en diens uitvoeringsreglementering (het

Onroerendergoedbesluit en het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, in het bijzonder artikel 3). In dit nieuwe hoofdstuk wordt uiteengezet welke categorieën van persoonsgegevens verwerkt worden, en op welke betrokkenen deze gegevens betrekking kunnen hebben.

De gegevens zullen worden gedeeld met erkende onroerendergoedgemeenten. Conform de onroerendergoedregelgeving nemen onroerendergoedgemeenten een aantal taken ter harte die normaal door het agentschap worden uitgevoerd. Voor deze verwerking treden zij op als verwerkingsverantwoordelijke. Om die reden sluit het agentschap ook een protocol af met deze onroerendergoedgemeenten.

Artikel 11/1.1.1. situeert de problematiek, en geeft aan over welke categorieën van personen het gaat.

Artikel 11/1.1.2. bevat de uitwerking van de regeling voorzien in artikel III.68 en III.69 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. De persoonsgegevens worden in de mate van het mogelijk opgevraagd bij de authentieke gegevensbronnen. Artikel III.68 vereist eveneens dat de gegevens in de mate van het mogelijke worden opgevraagd via tussenkomst van de Vlaamse dienstenintegrator.

Artikel 11/1.1.3. verduidelijkt, conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming, dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan strikt noodzakelijk. Voor wat betreft de bestuursdocumenten van de Vlaamse Overheid wordt in het algemeen aan die voorwaarde uitvoering gegeven door Afdeling 5. "Beheren, bewaren en vernietigen van bestuursdocumenten" van het Bestuursdecreet (07/12/2018). Art. III.81 van het Bestuursdecreet bepaalt daarbij dat voor elke categorie van bestuursdocumenten beheersregels worden opgesteld die onder meer een bewaartermijn en een definitieve bestemming (vernietiging ofwel een permanente bewaring) bevatten. Het is naar die beheersregels waarnaar in dit artikel verwezen wordt.

Artikel 11/1.1.4. behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 58

Dit artikel regelt de transitie van rechtswege van de bestaande vastgestelde inventaris houtige beplanting met erfgoedwaarde en de vastgestelde inventaris historische tuinen en parken naar de nieuwe vastgestelde inventaris van het landschappelijk erfgoed. De twee bestaande inventarissen houden op dat moment ook op te bestaan.

De landschapselementen in de vastgestelde landschapsatlas kunnen niet automatisch omgezet worden naar de vastgestelde inventaris van het landschappelijk erfgoed. Dit moet gebeuren bij ministerieel besluit.

Dit wijzigingsdecreet wijst de bevoegdheid toe aan de Vlaamse Regering. Het idee is dat bij een toekomstige aanpassing van het Onroerendergoedbesluit de bevoegdheid verder gedelegeerd wordt naar de Vlaamse minister bevoegd voor onroerend erfgoed.

Artikel 59

Deze overgangsbepaling maakt het mogelijk dat de Vlaamse Regering in regio's waar nog geen vaststellingsprocedure met openbaar onderzoek doorlopen werd, ook nog onroerende goederen kan vaststellen in erkende onroerendergoedgemeenten. Vanaf de inwerkingtreding van dit decreet is het immers in principe zo dat enkel de onroerendergoedgemeente de inventaris

bouwkundig erfgoed nog kan vaststellen op het eigen grondgebied. De overgangsbepaling voorziet dat Vlaanderen hier in uitzondering op de algemene regel nog kan vaststellen, op voorwaarde dat de betrokken onroerenderfgoedgemeente haar akkoord geeft. Dat akkoord is nodig omdat de erkende onroerenderfgoedgemeente ervoor zou kunnen kiezen om niet te wachten op het afronden van de Vlaamse vaststelling, en zelf het eigen grondgebied volledig vast te stellen.

Artikel 60

Dit artikel behoeft geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

Bijlage:

- Wijzigingsbepalingen (voorontwerp van wijzigingsdecreet)